

Lễ hội Hang Bua

Sau rằm tháng giêng, hàng nghìn người dân lại đổ về trẩy hội Hang Bua (thuộc bản Na Nhàng, xã Châu Tiến, huyện Quỳnh Hợp, tỉnh Nghệ An). Lễ hội Hang Bua bắt nguồn từ tục thờ mẹ nước của người Thái cổ. Ngày nay, nó trở thành nơi giao lưu văn hóa với nhiều loại hình nghệ thuật dân gian phong phú.

Hang Bua (dân tộc Thái gọi là Thăm Búa nghĩa là hang Sen) thuộc bản Na Nhàng, xã Châu Tiến, huyện Quỳnh Hợp, Nghệ An. Đây là một vùng đất cổ đã được các thế hệ người Thái gìn giữ và phát triển. Ngày xưa, bản Na Nhàng chỉ là một thung lũng nhỏ hoang vu, không người sinh sống. Lễ hội Hang Bua chính là câu chuyện tâm linh gắn liền với đời sống sinh hoạt của đồng bào Thái cổ. Cách Hang Bua 500 m có một vùng đất cổ gọi là Pò Nậm (nước). Từ khe đá đến núi cao, một dòng nước mát lạnh từ nguồn chảy xuống hai giếng nguyên sinh trong vùng. Đất lành chim đậu, từ một vùng đất hoang người Thái cổ đã lập nên bản Búa (Bản Bua, nay là bản Na Nhàng) và quần cư tại đây. Để nhớ ơn "mẹ nước" từ xa xưa, người Thái cổ đã chọn một vùng đất (đẹp đẽ, cao ráo, thoáng đãng để thờ cúng. Sau vụ thu hoạch dân bản lại quây quần bên Hang Bua để thờ cúng thần nước và nhảy múa ăn mừng. Từ năm 1997, Hang Bua được Bộ Văn hóa - Thông tin công nhận là di tích thắng cảnh tầm cỡ quốc gia, Sở Văn hóa - Thông tin Nghệ An và huyện Quỳnh Hợp đã phối hợp tổ chức để lễ hội Hang Bua thực sự mang đậm bản sắc dân tộc.

Đặc điểm của lễ hội Hang Bua là hình thức tâm linh thường đơn giản và thiên về phần hội. Điều đó đáp ứng nhu cầu được giao lưu sinh hoạt văn hóa của đồng bào thiểu số quanh năm chỉ đối mặt với núi rừng. Lễ hội Hang Bua được tổ chức từ ngày 17 đến ngày 19 tháng giêng, luôn thu hút được số lượng lớn người tham gia. Nhân dân khi về dự lễ hội không mang theo hành trang của người hành hương mà luôn mong mỏi được trao đổi giao lưu văn hóa, được thưởng thức cái đẹp những truyền thống văn hóa dân tộc thể hiện qua nhiều hình thức sinh động khác nhau, đặc biệt qua các loại hình nghệ thuật dân gian cũng như hiện đại. Dàn công chiêng của các chàng trai, cô gái Thái vang lên rộn rã với tiết tấu bốn âm thanh như tiếng vọng của non ngàn. Những trò diễn, những điệu múa rộn ràng kết hợp với sắc màu rực rỡ của cây xăng tang, của ánh nến lung linh, với tiết tấu dồn dập của trống, sự giục giã thôi thúc của dàn khắc luống. Rồi tiếng réo rắt của sáo, tiêu, khèn bè và bay bổng những làn điệu dân ca nhuôn, xuôi, lăm, khắp... Cả núi rừng đều như bước vào hội xuân.

Ở Hang Bua hàng năm vẫn diễn ra các trò chơi dân gian độc đáo như bắn nỏ, đẩy sào, ném còn... Đặc biệt "hội thi người đẹp Hang Bua" thu hút được nhiều người tới xem. Đến Hang Bua vào mùa lễ hội, ta còn được thưởng thức các món ăn đặc sản của người Thái như: thịt thú rừng nướng, chèo môn, cơm lam...

Nghệ An có nhiều lễ hội như lễ hội đền Cờn, lễ hội sông nước Cửa Lò, lễ hội uống nước nhớ nguồn..., nhưng lễ hội Hang Bua vẫn thu hút được nhiều người hơn cả. Đó là những giá trị tốt đẹp của văn hóa dân gian cần được gìn giữ và phát triển.

(Nguyễn Diệu Lê)